

Становище на Европейския Икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията: Спиране на намаляването на биоразнообразието до 2010 г. и отвъд нея — запазване на услугите, предлагани от екосистемите, за благо на човека“

COM(2006) 216 final

(2007/C 97/03)

На 22 май 2006 г. Европейската Комисия реши, в съответствие с чл. 262 на Договора за създаване на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно предложението горе-поставено.

Специализираната секция, натоварена с подготовката на работата на Комитета, прие своето становище на 25 януари 2007 г. Докладчик бе г-н RIBBE.

На своята 433-а пленарна сесия, проведена на 15 и 16 февруари 2007 г. (заседание на 15 февруари 2007 г.), Европейският икономически и социален комитет прие следното становище с 137 гласа „за“, 7 гласа „против“ и 5 гласа „въздържал се“:

1. Резюме на заключенията и препоръките на Комитета

1.1 ЕИСК и Комисията са единодушни относно описанието на контекста на проблема: опазването на биоразнообразието е необходима и основна задача, която не включва само етичен и морален ангажимент. Съществуват и достатъчно икономически основания, които налагат бързи и успешни действия. Икономическите загуби, които са резултат от западането на предлаганите от екосистемите услуги, вече се изчисляват на няколко стотици милиарда еуро. Това представлява разточителство, което нашите икономики просто не могат да си позволят.

1.2 Изчезването на видовете в Европа е резултат от милиони единични премислени решения през последните десетилетия, които в огромното мнозинство от случаите са били взети в рамките на съществуващото законодателство. Делът на незаконните мерки, довели до намаляването на биоразнообразието в Европа, е незначителен.

1.3 Въпреки политическите обещания, тенденциите на развитие на биоразнообразието за съжаление продължават да бъдат отрицателни, което не се дължи на това, че не се знаеше как да се отговори на изчезването на видовете. Досега липсваше политическа воля за действително прилагане на мерките, които отдавна са признати за необходими. Опитът, натрупан във връзка с мрежа Натура 2000, е красноречив.

1.4 Причините за това са правилно посочени от Комисията в нейното съобщение; на тях се дължи между другото „*провалът на обществените институции и пропуските на традиционната икономика да признае икономическата стойност на природното наследство и на услугите предлагани от екосистемите*“. Това и фактът, че етичната и моралната обосновка за запазването на биоразнообразието в рамките на процесите на планиране и политическа преценка по-скоро бива третирана като второстепенна, са довели до сегашното изостряне на ситуацията.

1.5 Между амбициите и действителността се появява една извънредно голяма пропаст, която трябва да бъде запълнена, ако желаем да противодействаме на опасността от загубата на диверсификация.

1.6 ЕИСК приветства представянето на плана за действие и признава за целесъобразни посочените там 160 (!) мерки. Повечето от тях в никакъв случай не са нови, а са на дневен ред от години насам. Следователно бъдещето ще покаже дали политиката чрез представянето на тази програма за действия наистина ще намери най-накрая сили да „*извърши дълбоки промени*“ признати за необходими, или дали ще се окажат верни опасенията на мнозина природозащитници, че макар и политиката отново да обсъжда един актуален обществено-политически проблем, това няма да остане само на думи.

1.7 ЕИСК разглежда като основен критичен пункт в съобщението на Комисията липсата на стратегически дебат относно въпроса поставен в проучвателното становище на Комитета от 18.5.2006 г. ⁽¹⁾, защо в областта на опазването на биоразнообразието се появява явно разминаване между амбиции, декларирани намерения и действителността. ЕИСК изразява съжаление, че този проблем почти не бе взет предвид в съобщението на Комисията и плана за действие.

1.8 По тази причина ЕИСК смята за особено необходимо да се даде приоритет на четвъртата политическа област, а именно „подобряване на базата на знанията“, за да могат гражданите и политиките да осъзнаят истинските последици от техните действия.

1.9 Следва да се посочи необходимостта от подкрепа за съседните на ЕС страни при укрепване на опазването на биоразнообразието, както и да се избягва ЕС и отделните държави-членки да съфинансират проекти, които биха могли да допринесат за по-бързо намаляване на биоразнообразието в трети страни в Европа.

1.10 ЕИСК подкрепя концепцията за глобалната отговорност на ЕС, както е описана от Комисията. Докато ЕС и държавите-членки използват по малко от 0,004 % от техните икономически ресурси за финансиране на съответните мерки за развитие и опазване на биоразнообразието, тяхната отговорност за унищожаването на биоразнообразието (например унищожаване на тропическите гори) става все по-голяма. Развитието на пазара за биогорива в бъдеще могат да допринесат за по-нататъшното влошаване на положението.

⁽¹⁾ ОВ С 195, 18.8.2006 г., стр. 96.

1.11 ЕИСК критикува факта, че самият план за действие е на разположение само като „техническо приложение“, т. е. като отделен документ на секция и то само на английски език. Комитетът призовава Комисията, да осигури превод на плана за действие на всички официални езици и да го разпространи широко както по интернет, така и в печатен формат.

1.12 Осъществяването на целите на плана за действие следва да бъде контролирано от съществуващата експертна група по биоразнообразието. ЕИСК смята за наложително гражданското общество да бъде включено още по-интензивно в тази работата в тази област.

2. Основни елементи и контекст на документа на Комисията

2.1 След като още през 1998 г. ЕС обърна внимание на „*неилюверно големия мащаб*“ на намаляването на биоразнообразието, през 2001 г. държавните и правителствени глави от ЕС постигнаха съгласие върху целта за спиране на „*драматичното*“ намаляване на биоразнообразието (в ЕС) до 2010 г. (2) На тази среща на високо равнище на европейската общественост бе обещано да се предприемат стъпки за възстановяването на хабитати и естествени системи.

2.2 В представеното съобщение, в което се представя и „план за действие за опазване на биоразнообразието“, Комисията отново подробно и въздействащо описва сегашната ситуация в областта на опазването на биоразнообразието, или по-точно продължаващото намаляване на биоразнообразието. Това западане продължава да предизвиква особена тревога както показват всички изследвания на Европейската агенция по околната среда, както и тъй наречените „червени книги“ на застрашените животински и растителни видове на национално ниво. В своето съобщение Комисията отбелязва, че целта на „спиране на намаляването на биоразнообразието до 2010 г.“ е далече от това да бъде постигната и, че както и преди посоката на негативно развитие може да бъде обърната само ако „*осъществим значителни промени в политиката и в практиката*“.

2.3 По-нататък Комисията добавя, че „*темпото и обхватът на прилагане... продължават да са недостатъчни*“ и изисква „от Общността и държавите-членки по-бързо прилагане“, тъй като иначе „*е твърде възможно целта да не бъде изпълнена до 2010 г.*“.

2.4 Според мнението на Комисията, непостигането на целта е проблематично по две причини. Опазването на биоразнообразието е не само етичен и морален ангажимент спрямо природата, а и целесъобразно, и необходимо дори само от икономическа гледна точка. В съобщението се посочва точно, че биоразнообразието е основа за услугите предлагани от екосистемите, които включват „*производство на храни, горива, изкуствени влакна и лекарства, регулиране на цикъла на водите, състава на въздуха и на климата, запазване на плодородието на почвите, както и на цикъла на хранителните вещества*“. В световен план „*почти две трети от световните услуги, предлагани от екосистемите, западат*“, а произтичащите от това финансови загуби, които,

както се признава, е трудно да бъдат установени, се оценяват в съобщението на Комисията на „*няколко стотици милиарда еуро*“.

2.5 По-нататък в съобщението на Комисията се анализират предприетите досега мерки и доколко те са били успешни. При това погледът е насочен не само към ЕС, а се описва и ситуацията в световен план и се представя глобалната отговорност на ЕС.

2.6 Най-същественото в съобщението е дебатът относно въпроса какво трябва да се прави в бъдеще. Във връзка с това (макар и само като приложение и като отделен документ на секция) е приет **план за действие на ЕС**, който включва **четири главни политически области**, като се дефинират **десет приоритетни цели** и се посочват допълнителни четири **„ключови мерки за подкрепа“**.

2.6.1 Първата политическа област обхваща **„биоразнообразието в ЕС“**. В определената от нея рамка се формулират пет от общо десетте приоритетни цели, а именно:

- опазване на най-важните хабитати и видове в ЕС;
- запазване и възстановяване на биоразнообразието и на предлаганите от екосистемите услуги в други незащитени селски райони в ЕС;
- опазване и възстановяване на биоразнообразието и на предлаганите от екосистемите услуги в останалата незащитена морска околна среда в ЕС;
- засилване на съвместимостта на регионалното и териториално развитие с опазването на биоразнообразието в ЕС, както и
- намаляване на въздействието на инвазивни чужди видове и на чужд генотип върху биоразнообразието в ЕС;

2.6.2 Втората политическа област е озаглавена „**ЕС и световното биоразнообразие**“, тъй като намаляването на биоразнообразието не се ограничава до територията на ЕС, а ЕС и държавите-членки от една страна са поели международни задължения за опазване на световното биоразнообразие, а от друга чрез своите търговски връзки носят част от отговорността за глобалното развитие. В рамките на тази област се формулират три допълнителни приоритетни цели, а именно:

- значително засилване на международното управление на биоразнообразието и предлаганите от екосистемите услуги;
- значително засилване на подкрепата за биоразнообразието и предлаганите от екосистемите услуги в рамките на външното подпомагане на ЕС; както и
- значително намаляване на въздействието на световната търговия върху глобалното биоразнообразие;

2.6.3 Третата политическа област обхваща темата **„биоразнообразие и промяна на климата“** като в нейната рамка се формулира целта на:

- подкрепа при адаптирането на биоразнообразието към промяната на климата.

(2) Вж. заключенията на председателството на ЕС, Европейски съвет в Гьотеборг, 15-16 юни 2001 г.

2.6.4 В четвъртата политическа област, съобщението и съответния план за действие се разглежда въпросът за „**базата на знанието**“ и като десета и последна приоритетна цел се изисква:

— значително укрепване на съществуващата база на познанието относно опазването и устойчивото използване на биоразнообразието в ЕС и по света.

2.6.5 Четирите **ключови области на подкрепа** са дефинирани както следва:

- предоставянето на достатъчно финансови средства;
- засилване на вземането на решения в рамките на ЕС;
- изграждане на партньорства, както и
- подобряване на образованието, осъзнаването на въпроса от страна на обществеността и на нейното участие.

3. Общи бележки относно съдържанието на съобщението на Комисията

3.1 ЕИСК приветства представянето на съобщението и изработването на план за действие на 22.5.2006 г. — четири дни след приемането на проучвателно становище на ЕИСК на тема „**Кампанията на ЕС за опазване на биоразнообразието — позицията и приносът на гражданското общество**“. ЕИСК отбелязва, че анализът на сегашната ситуация, както и на причините за нея е на практика идентичен и в двата документа.

3.2 ЕИСК отбелязва, че отделните причини за намаляването на видовете и биотопите, като например по-интензивното използване на земята и съответно изоставянето на екстензивно използвани досега биотопи, покриване на земните слоеве при благоустройство и презастрояване и т. н. са познати от години и широко научно документирани. Те се основават на решения и мерки от страна на икономическите участници, или на политически решения в рамките на съществуващото законодателство. Степента на застрашаване на биоразнообразието, дължащо се на незаконни мерки, е относително ниска. Следователно до намаляване на биоразнообразието водят напълно законни политически решения, решения по същество и премислени решения. Те често биват подкрепяни или съответно инициирани чрез решения или инструменти за подпомагане на ЕС, държавите-членки или общините.

3.3 Консенсусът между ЕИСК и съобщението на Комисията относно ситуацията и анализа на причините за нея се отнася и до обосновката за необходимостта от опазване на биоразнообразието. Комисията посочва в своето съобщение етични и морални, както и икономически основания, а ЕИСК споменава в своето проучвателно становище „практическата“ стойност и „стойността сама по себе си“ на ландшафта и биоразнообразието.

Биоразнообразието между политическите претенции и действителността

3.4 Разглежданото съобщение на Комисията се прибавя към един дълъг списък политически документи, в които се обявяват мерки за спиране на намаляването на биоразнообразието. Политически обещания в този смисъл са правени многократно, за последно на срещата на министрите на околната среда на ЕС

през декември 2006 г., на която бе одобрено настоящото съобщение.

3.5 ЕИСК трябва обаче за съжаление да отбележи, че между претенциите и действителността твърде често се появява значителна пропаст и обществеността естествено осъзнава това. Така например през декември 2006 г. министрите, отговарящи за риболова, определиха риболовни квоти за треска, които по мнението на всички (!) морски биолози, са твърде високи и е твърде вероятно да доведат до рязко намаляване на рибните запаси. Въпреки това бе обявено, че е бил постигнат „добър резултат“. Това показва или че съществува твърде различна оценка на проблема и връзка между причина и следствие, или че темата все пак присъства на думи, но реално се осъществява политика, която води до намаляване на биоразнообразието.

3.6 Междувременно Комитетът обърна внимание на тези проблеми в редица становища относно темата и предупреди за опасността от загуба на доверие, поради тази политика.

3.7 Съвсем явно е, че между Комисията и ЕИСК съществуват различия относно оценката на въпроса до каква степен значението на проблема на намаляването на биоразнообразието е вече разпознато и оценено от обществеността, политиките и най-важните икономически участници, и най-вече до каква степен са били предприети политически мерки за противодействие на това намаляване. При това ЕИСК не се съмнява, че проблемът на намаляване на биоразнообразието е добре осъзнат. Комитетът не желае да обвинява никого, бил той гражданин или политик, че съзнателно взема решения, имащи за цел да отслабят биоразнообразието. Въпреки това изглежда, че е доста трудно да се оценят правилно последиците от собствените решения и да се направят евентуални изводи. Един пример, който допълнително илюстрира тази ситуация, са мерките за управление на водните ресурси в селското стопанство, които са били предприети в някои нови държави-членки, между другото и в Полша през периода 2004-2006 г., и планирани в рамките на програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013 г. Финансираните от средства на ЕС мерки за „управление на водните ресурси в селското стопанство“ се състоят най-вече от техническото благоустройство на речни долини. Това води до поредица от негативни последици и най-вече до намаляване на биоразнообразието. За съжаление тези мерки се провеждат и планират и в потенциални райони по Натура 2000.

3.8 Комисията споменава, че въпросите на опазването на биоразнообразието ще играят „важна роля“ между другото и в Лисабонската стратегия, а Комитетът на регионите в своето становище относно това Съобщение също „изразява задоволство от заключенията на Съвета от 23-24 март 2006 г., в които се призовава за интегриране на целите за 2010 година във всички политики от Лисабонския дневен ред“. ЕИСК обаче силно се съмнява дали случаят ще бъде такъв. Той по-скоро е длъжен да отбележи, че ролята и значението на биоразнообразието в контекста на „икономическата политика“ биват разглеждани само маргинално. Както показва една оценка на документите, свързани с Лисабонската стратегия, понятията „биоразнообразие“ и „опазване на природата“ се срещат, ако изобщо са споменати, само между другото. Не е по-различно положението в националните програми за реформи.

3.9 Комисията е напълно права, когато посочва „*провала на обществените институции и пропуските на традиционната иконолика да признае икономическата стойност на природното наследство и на услугите, предлагани от екосистемите*“. Ако стойността бе наистина призната, и ако „външните разходи“ бяха включени, нямаше да се появи проблемът в сегашния си вид.

3.10 ЕИСК бе отбелязал още в посоченото си по-горе проучвателно становище, че понастоящем конфликтите между различните стратегии за насърчване на икономическия растеж и биоразнообразието по-скоро се увеличават. Икономическият растеж днес често се разглежда недиференцирано като количествен растеж. Един такъв растеж може само да бъде възпрепятстван или затруднен от опазването на биоразнообразието. По този начин опазването на природата и биоразнообразието в повечето случаи, когато става дума например за решения по същество и решения, свързани с планиране, не бива разбрано като възможност за икономическо развитие, а често като пречка за него. Само така може да бъде разбран отчасти засиленият „натиск“, упражняван срещу Директивата за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и („Директива за хабитатите“) и Директивата за опазване на дивите птици („Директива за птиците“) и разработената въз основа на тях мрежа Natura 2000. Въпреки, че комисарят по околната среда Димас понастоящем се изказва срещу изменението на посочените директиви ⁽³⁾, е ясно, че опазването на природата се разглежда като конкурент и спирачка на развитието и извънредно рядко като основа за икономическо развитие. Заедно с това, разходите и произтичащите от тях задължения, като например изграждането на мрежата Natura 2000, в много случаи биват смятани за тежест, а не за инвестиция в бъдещето, или не се предоставят необходимите средства.

3.11 Освен това „икономическо“ схващане за защитата на околната среда и биоразнообразието, което напълно противоречи на икономическите основания за опазване на биоразнообразието, посочени от Комисията, съществува и един втори проблем, който бе създаден от самите природозащитници и който доведе до изостряне на конфликта със собствениците и ползвателите на земя. ЕИСК няколко пъти ясно посочи, че начинът по който например Natura 2000 бе планирана и бива прилагана, е класически пример за това как опазването на природата може да бъде обречено на провал. Министрите на национално ниво и ниво федерални области изведнъж започнаха да критикуват правната основа, която самите те бяха създали преди няколко години. Средствата за обещаните от политиките финансови компенсации за селските стопани не биват предоставяни и решения се взимат без консултиране на засегнатите собственици или ползватели на земя, вместо те да бъдат включени в този процес. Този вид мерки за опазване на природата е съмнителен и създава недоверие.

3.12 Съществуват много примери, които показват че при едно разумно сътрудничество могат да се постигнат значителни успехи, ако политиките и администрацията изпълняват далените от тях обещания и при условие че се създаде истинско партньорство.

Финансовите решения на ЕС като негативен пример

3.13 На срещата на високо равнище през декември 2005 г. взетите решения относно финансовата перспектива за периода

⁽³⁾ Което ЕИСК приветства.

2007-2013 г. включваха съкращения на финансовите средства за втория стълб на ОСП, който е от особено значение за осигуряване на запазването на биоразнообразието. Те ясно показват факта, че въпреки тържествените декларации и цели, при процеса на определяне на политическите приоритети се жертва целта на опазване на биоразнообразието. Когато шест месеца след посочените по-горе финансови решения на срещата на върха на ЕС Комисията описва в плана за действие „*осигуряването на достатъчни финансови средства*“ за Natura 2000 като една от четирите ключови области на подкрепа, това искане бе правилно от формална и съдържателна гледна точка, но то за съжаление няма нищо общо с политическата реалност и по-скоро доказва несъответствието между думи и дела.

3.14 ЕИСК няколко пъти изрази своето мнение, че финансирането за втория стълб на ОСП е напълно недостатъчно, след като в тази политика бяха включени и допълнителни задачи като например финансирането на мрежата Natura 2000, както и прилагането на Рамковата директива за водите. Какво би било мнението на гражданите за една такава политика, която очевидно е противоречива и довежда до конфликти на място?

3.15 По тази причина КР е напълно прав, когато в своето становище се изказва в полза на това „*при прегледа на финансовата перспектива за периода 2007-2013 г. през 2008 г. една значителна част от средствата да бъдат предвидени за устойчиво земеделие и запазване на ландшафта*“.

3.16 Същото се отнася и до правилното по своята същност искане на Комисията „*да се гарантира, че финансовите средства отпуснати от Общността за регионално развитие насърчават биоразнообразието, а не му вредят. Трябва да се постигне партньорство между интересите на планиращите и строителните предприемачи, както и онези на биоразнообразието*“. ЕИСК категорично подкрепя това искане, което междувременно беше повторено нееднократно. Но и тук е явно противоречието между (правилните) декларации и ежедневно политическа практика, тъй като по принцип не се е променило нищо. Както и преди, инфраструктурните проекти (някои от които са съфинансирани от ЕС) се изграждат в най-ценните зони от гледна точка на опазване на околната среда. Въпреки факта, че се вземат необходимите мерки за компенсация и замяна в полза на опазването на природата, окончателният резултат, както е посочено в описанието на ситуацията в ЕС, е намаляване на биоразнообразието.

3.17 ЕИСК освен това е на мнение, че поставяните по отношение на структурните фондове изисквания, а именно те да не вредят на биоразнообразието, трябва се прилага и за всички разходи на ЕС, ако Общността желае да отговори на изискванията за провеждане на една кохерентна политика, които сама си е поставила.

3.18 ЕИСК следователно вижда възможности за действия във всички области, за които отговаря ЕС въз основа на своите компетенции. Такъв е случаят със селскостопанската политика. Както показва сегашната ситуация, съществуващите правни разпоредби не са достатъчни за опазване на биоразнообразието в голям мащаб. Ако земеделските плащания са обвързани „само“ със спазването на съществуващото законодателство, бързо става ясно, че това не допринася за насърчване на биоразнообразието.

3.19 Директните плащания на земеделските стопани, които са преобладаващата част от бюджета за земеделие, не са насочени към насърчване на биоразнообразието, а по-скоро към подготвяне на селските стопани да посрещнат предизвикателствата на световните пазари. ЕИСК няколкократно обърна внимание, че „европейският модел на земеделие“, който включва между другото и опазването на биоразнообразието, не е съвместим с условията на световния пазар. Не е възможно земеделските стопани да бъдат подготвени за конкуренцията на световния пазар и едновременно с това от тях да се очаква да насърчват биоразнообразието.

3.20 По тази причина Комитетът бе заявил, че *„докато условията на световния пазар по-скоро пречат едно цялостно земеделие, съвместимо с опазването на природата, ... ще бъде необходимо от страна на политиката да се положат особени усилия“*, например да *„бъдат увеличени субсидиите за агро-екологични мерки до такова ниво, че да бъдат спечелени всички селски стопани в ЕС за екологични методи на производство“* (*). И в този случай реално постигнатото изостава от декларираните цели.

3.21 Ясно е, че политическата ситуация в областта на опазването на биоразнообразието се различава основно от онази в други политически области като например финансовата политика и политиката на стабилност. В тези две области Комисията се опитва, отчасти изправена и пред силна опозиция, да наложи една ясно различима политическа линия, а и при тях съществуват някои инструменти като критериите от Маастрихт, позволяващи да се изисква смятания за правилен курс да бъде следван. Досега опазването на биоразнообразието не излиза от сферата на политически декларации.

3.22 Именно затова ЕИСК в своето проучвателно становище постави ударението върху въпроса за това какъв е социалния контекст, който довежда до ситуация, при която всички се изказват в подкрепа на биоразнообразието, но въпреки това е налице драматичното му намаляване. Комитетът стигна до заключението, че обществото (и голяма част от политиците) не са достатъчно осведомени за „практическата“ стойност и „стойността сама по себе си“ на биоразнообразието. Ако обаче двете основания за опазване на биоразнообразието не бъдат напълно възприети и разбрани, нито една политика в тази област не може да бъде ефективна. По тази причина ЕИСК поиска вземащите политически решения да наблегнат върху предаване на посланието за нуждата от опазване на биоразнообразието. Представеният план за действие на ЕС разглежда този проблем в четвъртата политическа област и „ключовите мерки за подкрепа“, но не толкова подробно, колкото би било уместно в случая.

3.23 ЕИСК не би желал да повтаря тук съответните забележки от своето становище от 18.5.2006 г. Той може само да поиска от Комисията, Съвета и Парламента да разгледат още веднъж мнението, изразено в това предходно становище. Драматичното развитие в областта на биоразнообразието е известно и е резултат най-вече на законни действия. От страна на ЕС бяха предприети някои мерки, но те нямат ефект, тъй като, ако изобщо са били прилагани, се прилагат колебливо. Както и преди, много решения се вземат, въпреки че са контрапродуктивни.

(*) „Бъдещето на ОСП“, становище на ЕИСК от 21.3.2002 г., ОВ С 125, 27.5.2002 г., стр. 87-99.

4. Специфични бележки

4.1 Фактът, че в един план за действие се отправят над 160 различни предложения за подобряване на ситуацията показва най-напред, че досега в много политически области и на различни нива са съществували пропуски. Едновременно с това обаче трябва да се постави въпросът дали всички мерки са от еднакво значение и дали всички трябва да бъдат приети едновременно. Поставянето на този въпрос не трябва да се тълкува в смисъл, че ЕИСК е смятал която и да е от посочените мерки за погрешни. Комитетът само се съмнява дали всички тези мерки ще бъдат сериозно прилагани.

4.2 ЕИСК е на мнение, че е изключително важно да бъде разгледана незабавно и основно четвъртата политическа област: необходимо е спешно да се подобри научната база с оглед на това да се установи истинското значение на биоразнообразието и истинските дългосрочни последици на решенията, вземани по отношение на биоразнообразието. Само ако действително съществува съответното ниво на знания и ако те са реално приети от политиците и обществото, ще е възможно да се развие чувството на участие, нужно от политическа гледна точка, за да се стигне до *„дълбоки и основни промени в политиката и практиката“*, които Комисията смята за необходими. Дали в момента липсват повече знания и идеи, или по-скоро политическа воля и съответно способност за прилагането на мерките, е въпрос, на който може да се отговори извънредно трудно.

4.3 Явно е, че ЕС ще бъде оценяван по способността си да изпълни обявените в плана за действие мерки, включително и плана си за преразглеждане на своята специализирана политика и политиката по отношение на разходите. Финансовите решения, взети през декември 2005 г., карат много от заинтересованите страни да бъдат скептични дали този обрат в политиката е сериозен. Скептицизмът се засилва от факта, че дори в областите, където не съществуват икономически интереси, които са пречка за една по-ефективна защита на биоразнообразието, в миналото не са постигнати почти никакви успехи.

4.4 Като пример за това може да се посочи една проблемна област, която изобщо не се споменава никъде в цялото съобщение на Комисията, въпреки че е от особено значение за много застрашени видове, а именно въпросът за лова. В 27-те държави-членки на ЕС, Швейцария и Норвегия годишно се отстрелват или пленяват около 102 милиона птици, от които 37 милиона пойни птици. Тези цифри са получени от ловната статистика. Едно е сигурно: големите загуби сред прелетните видове птици в резултат на лова са значителен фактор на смъртност.

4.5 Видове птици като калугерицата, бекасината, лятната бърна, полската чучулига, пъдпъдъка, гургулицата, малката бекасина — все видове, чийто брой намалява в цяла Европа или в части от нея, трябва и може да бъдат изключени от списъка на видовете, чийто лов е разрешен. При това трябва да се има предвид, че ловът на мигриращи видове в повечето страни в Европа е начин за развлечения само за малка част от населението. За него не съществува икономическа обосновка — ловът е само за удоволствие. И въпреки това — или може би точно заради това? — досега в тази област не е постигнат никакъв успех. Този факт още веднъж показва колко трудно е да се променят дори подобни обичаи и съответно колко по-трудно е да се осъществят *„дълбоки и основни промени“*.

4.6 Гръцкият остров Тилос е един забележителен с положителния пример за това, какво може да се постигне със забраната на лова. На острова не се ловува от 1993 г. насам, което е довело до огромно увеличение на разнообразието от видове и на популациите на отделните видове. ЕС подкрепи това развитие чрез поредица инструменти, включително и чрез проект, реализиран в рамките на програмата LIFE.

4.7 ЕИСК би желал в заключение отново да потвърди, че споделя концепцията на **глобална отговорност**, посочена от Комисията. Комитетът обаче отбелязва, че и в тази област ЕС все още не заслужава похвала. Комисията отбелязва в своето съобщение, че понастоящем *„само 1 % от общия годишен бюджет за политики за развитие на Общността и на държавите-членки“*, т. е. по-малко от 0,004 % от всички разходи, се отпуска за международни проекти за опазване на биоразнообразието.

4.8 От друга страна се поставя въпросът и за високата степен на общата отговорност на ЕС за унищожаване на биоразнообразието в други части на света. В съобщението се посочва като пример унищожаването на тропическите гори. ЕИСК обръща внимание върху факта, че изсичането на горите е не само контрапродуктивно от гледна точка на опазването на биоразнообразието, а и поради причини, свързани със опазването на климата: 20 % от емисиите на въглероден двуокис в света са резултат от унищожаването на горите!

4.9 ЕИСК обръща внимание на явния риск от конкуренция между земеделието и животновъдството поради бързо увеличаващото се ерозиране на генетичните ресурси за производство на хранителни продукти.

4.10 ЕИСК изразява своята дълбока загриженост от факта, че прилагането на стратегията на ЕС за био-горивата може да доведе до масово унищожаване на тропическите гори, ако се използват по-евтини вносни продукти вместо местни продукти, произведени в съответствие с принципите на опазване на природата и околната среда. Малайзия понастоящем произвежда около 5 милиона тона палмово масло годишно, а през периода 1985-

2000 г. изсечените за създаване на плантации гори представляват 90 % от цялата изсечена дъждовна гора в страната. В Малайзия допълнително се планира да се изсекат 6 милиона хектара дъждовна гора, а в Индонезия дори и 16,5 милиона хектара за създаването на плантации за палмово масло. Палмовото масло е предназначено за износ. Една отоплителна централа в община Schwäbisch-Hall в Германия, която често се посочва като пример в развитието на енергийната политика, работи с над 90 % палмово масло.

4.11 Освен тези оценки относно съдържанието и стратегията, ЕИСК би желал да отбележи още два важни формални аспекта.

4.11.1 За засегнатите и заинтересованите страни е твърде неприятно, когато трябва да търсят няколко различни документи на ЕС, за да могат да получат цялостен поглед върху една и съща политическа област. Поради административно-техническото изискване документите на Комисията да бъдат кратки, самият план за действие, посочен в съдържанието на съобщението на Комисията като приложение I, не е приложен към съобщението. Той може да бъде намерен само като отделен документ на секция, като на съответната заглавна страница дори не се споменава понятието „план за действие“. В този случай се споменава само за едно „техническо приложение“. Заедно с това планът за действие съществува само на английски език (т. е. не на другите официални езици) и е отпечатан с шрифт, който е трудно четим. Всичко това е неприятно. По тази причина ЕИСК призовава Комисията да осигури превод на плана за действие на всички официални езици и широкото му разпространение както по интернет, така и в печатен формат.

4.11.2 Комисията предлага осъществяването на целите на плана за действие да бъде контролирано от съществуващата експертна група по биоразнообразието. ЕИСК от своя страна обаче предлага гражданското общество да бъде включено по-интензивно в този процес, именно с оглед на горепосочения и подробно описан в проучвателното становище проблем, че съществува твърде слаба осведоменост и вследствие от това „чувството на участие“ е твърде слабо.

Брюксел, 15 февруари 2006 г.

Председател

на Европейския икономически и социален комитет

Dimitris DIMITRIADIS